

Професійна підготовка фахівців фізичної культури та спорту

*ДВНЗ “Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника” (м. Івано-Франківськ)*

Постановка наукової проблеми та її значення. Нинішній акцент на здоровому способі життя відбиває ту обставину, що, очевидно, ніколи раніше людина не була така близька до того, щоб стати господарем свого здоров'я. І чим більше вона може контролювати своє здоров'я, тим більше вона сприймає себе як істоту автономну, самодостатню й вільну. Але, зобов'язуючи саму себе вести здоровий спосіб життя, тобто контролювати своє здоров'я, людина покладає на себе й певну відповідальність за свій вибір [1, 487].

Аналіз останніх досліджень і публікацій із цієї проблеми. В Україні, за всією складністю та суперечливості соціально-економічних ситуацій такі процеси, як визнання важливості зміцнення здоров'я населення як чинника успішного позитивного розвитку країни, стає складником загальної стратегії держави у сфері освіти та охорони здоров'я (закони України “Про освіту”, “Про вищу освіту”, “Про заходи щодо попередження та зменшення вживання тютюнових виробів і їх шкідливого впливу на здоров'я населення”, Концепція формування позитивної мотивації на здоровий спосіб життя у дітей та молоді, Державна програма “Вчитель”).

Нові орієнтири закладено і в державні освітні стандарти загальної освіти, і в основи модернізації системи фізичного виховання й спортивної підготовки дітей, підлітків та молоді. Ця стратегія припускає, що поряд із створенням безпечних умов навчання та виховання, раціональною організацією навчально-виховного процесу й дотриманням відповідності навчального та фізичного навантаження з урахуванням вікових особливостей, потрібно цілеспрямовано формувати в молодого покоління культуру здоров'я, ціннісне й відповідальне ставлення до нього [2].

Завдання дослідження – проаналізувати сторони підготовки сучасного вчителя фізичної культури.

У процесі досягнення визначеної мети використовували такі методи, як теоретичний аналіз та узагальнення матеріалів із нормативних документів і психолого-педагогічної літератури; спостереження за практикою організації навчально-виховного процесу у вищій школі; анкетування, тестування.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Бурхливий інформаційно-технічний розвиток, збільшення інтеграційних процесів, проведення європейських та світових змагань, зокрема чемпіонату Європи з футболу 2012 р., створюють великий попит на фахівців з фізичного виховання і спорту, здатних до самостійного вирішення складних професійних нестандартних завдань та стандартних проблем новими творчими підходами. Саме із творчих фахівців можна сформувати вкрай потрібний Україні корпус професійних керівників-лідерів, менеджерів у сфері фізичного виховання та спорту, викладачів із фізичного виховання, які зможуть вирішити економічні, соціальні, політичні проблеми, а саме: культурного й економічного розвитку сфери спорту, престижу та процвітання держави й здоров'я нації. Для цього потрібно реформувати усі сфери життєдіяльності українців. Формування творчого потенціалу в майбутніх фахівців із фізичного виховання та спорту – один із шляхів удосконалення підготовки викладачів із фізичного виховання, менеджерів спорту, дослідників спорту, які зможуть творчо ставитися до своєї роботи й будуть здатні підняти на рівень провідних країн світу українську систему фізичного виховання та спорту [3].

Вирішальним чинником у підготовці висококваліфікованих спеціалістів із фізичного виховання є особа викладача, його ідейно-науковий, психолого-педагогічний і методичні рівні, спортивна діяльність. Спрацьовує вічна проблема контактів. Чи контакт цей із боку викладача індивідуальний, груповий чи фронтальний – він завжди виконує не тільки комунікативну або пізнавальну функції, а й професійно-педагогічну, є фактором формування творчої індивідуальності прогнозування властивостей випускника ВНЗ [4].

Найважливішим складником професійної підготовки фахівця з фізичної культури є формування педагогічних умінь і навиків. Ступінь володіння останніми значною мірою визначає професійний успіх спортивного педагога та є одним із провідних критеріїв оцінки якості підготовки. Виявлення переліку найбільш значущих умінь, які, передусім, потрібні студентам у період їхнього навчання; розробку ефективних методик формування цих умінь слід розглядати як основні завдання викладачів ВНЗ та факультетів фізичної освіти.

У фізичній культурі формуються й виявляються сутнісні сили суспільства, соціально-професійних груп та окремих особистостей. Потрібно виділити декілька рівнів їхнього аналізу: загальний – фізична культура суспільства; особистісний – фізична культура соціально-професійних груп; одиничний – фізична культура особистості.

Актуальність становлення й розвитку суб'єктивності майбутнього фахівця можна розглядати в трьох площинах. По-перше, у площині саморозвитку – професійного: суб'єктивність забезпечує основу розвитку особистості, індивідуальності, універсальності людини. По-друге, у площині навчально-виховного процесу: суб'єктивні характеристики студента забезпечують його активність, вибірковість, креативність, перетворення навчального процесу на співтворчість педагога й студента. По-третє, у площині майбутньої професійної діяльності виступає як науковий механізм уключення суб'єктивності учнів, а отже, їх особистісного та індивідуального в життєдіяльності [5].

Ситуація, що склалась у підготовці фахівців фізичної культури й спорту потребує вирішення низки основних суперечностей, що характеризують:

- необхідність підвищення рівня освіченості студентів у гуманітарному просторі фізичної культури та готовність до досягнення її ціннісного змісту;
- природи активності студентства і її прояв в освоєнні методів і способів пізнавальної й практичної діяльності в галузі фізичної культури;
- важливість прояву в студента суб'єктивної позиції та використання в навчальному процесі особистісно-розвивальних педагогічних технологій.

Невід'ємним складником фізичної культури вчителя є рівень фізичної підготовленості, виконання державних тестів. Фізична підготовка студентів сьогодні потребує докорінного вдосконалення як для покращення рівня свого здоров'я, так і показу школярам усіх рухових дій на заняттях із фізичної культури. Метод показу посідає провідне місце в методиці навчання рухових дій. Тому дуже важливо, що випускник ВНЗ міг показати техніку всіх вправ, передбачених шкільною програмою, у показі відобразити індивідуалізацію техніки для окремих школярів задля покращення результатів виконання [6].

Неабияку увагу слід приділити формуванню в студентів мистецтва педагогічної техніки: володіння психофізичним апаратом – голосом, інтонацією, мімікою, жестами. Приємний, добре поставлений тембр голосу налаштовує до сприйняття пояснювального матеріалу, а виділення за допомогою інтонації основних положень сказаного та передання, донесення до учнів емоційної функції слова мімікою, використання при цьому доцільних жестів покращує це сприйняття.

Учитель повинен вирізнятися постійним прагненням до творчості, новаторства, пошуку досконаліших шляхів навчання й виховання.

Сучасний учитель шліфує духовний світ юної особистості. Залучаючи учня до занять, етичних, моральних норм поведінки, культури, учитель спрямовує його душу й тіло на шлях добра, істини, краси. Тобто педагог сам повинен бути прикладом із практичної реалізації моральних цінностей. Тому, крім професійних знань, умінь, у майбутніх спеціалістів фізичної культури потрібно формувати моральний, духовний, етичний потенціал. На заняттях із фізичної культури та під час спортивно-масових заходів слід створювати сприятливі умови для формування морально-вольових якостей: самостійності, дисциплінованості, рішучості, сміливості, витримки, наполегливості. Педагог ніколи не повинен забувати просту, але в той же час велику істину: щоб бути хорошим учителем, треба, перш за все, любити того, кому викладаєш. Мистецтво сучасного вчителя, очевидно, і полягає в тому, щоб із висоти освіченості й життєвої мудрості вмти розуміти дитину, саму природу дитинства.

Висновки. Межі вдосконалення змісту всіх сторін підготовки майбутніх учителів фізичної культури не існує. Проте вже зараз потрібна систематична, цілеспрямована робота з покращення кожної із сторін підготовки сучасного педагога фізичної культури. Оптимальна модель учителя

фізичної культури являє собою систему необхідних взаємопов'язаних і взаємообумовлених компонентів, які повинні вироблятися всім комплексом навчально-виховного процесу, а в подальшому – удосконалюватися протягом усієї практичної роботи.

Список використаної літератури

1. Бех І. Д. Проблеми фізичного виховання і розвитку школярів та забезпечення їхнього здоров'я / І. Д. Бех // Журн. АМН України. – 2001. – Т. 7. – № 3. – С. 487–494.
2. Волков Л. В. Физическое воспитание учащихся / Волков Л. В. – К. : Здоровье, 1988. – 184 с.
3. Данилко М. Т. Формування готовності до професійної діяльності учителів фізичної культури : дис. ... канд. наук з фізичного виховання і спорту : 24.00.02 / Данилко М. Т. – Луцьк, 2000. – 170 с.
4. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : навч. посібник / Дичківська І. М. – К. : Академ-видав, 2004. – 352 с.
5. Домашенко А. В. Організаційно-педагогічні заходи системи фізичного виховання студентської молоді України / Домашенко А. В. – Л. [б.в.], 2003. – 20 с.
6. Левицкий М. Л. Профессиональная подготовка учителя / М. Л. Левицкий // Педагогика. – 1993. – № 3. – С. 40–44.

Анотації

У статті розглянуто різні сторони професійної підготовки вчителів фізичної культури й спорту та показано вирішальні чинники в підготовці висококваліфікованих спеціалістів з фізичного виховання

Ключові слова: *учитель фізичної культури та спорту, метод, професійна підготовка, фізична підготовленість, викладач, спортивна діяльність, творчість, духовність.*

Ярослав Яцив. Профессиональная подготовка специалистов физической культуры и спорта. *В статье раскрываются разные стороны профессиональной подготовки учителей физической культуры и спорта и показано основные составляющие при подготовке квалифицированных специалистов по физическому воспитанию.*

Ключевые слова: *учитель физической культуры и спорта, методы, профессиональная подготовка, физическая подготовительность, преподаватель, спортивная деятельность, творчество, духовность.*

Yaroslav Yatsiv. Professional Training of Specialists of Physical Culture and Sports. *The article deals with different sides of professional training in physical culture and sports and the main constituents are shown that help in training of highly qualified specialists for the sphere of physical education.*

Key words: *teacher of physical education and sports, methods, professional training, physical preparedness, tutor, sports activity, creative work, cultural wealth.*